

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 01 téma: Rozdělení pohonů – výklad

ze sady: 02 Pohony automatických linek

ze šablony: 02 Automatizační technika II

Určeno pro 1. ročník

vzdělávací obor: 26-41-M/01 Elektrotechnika ŠVP automatizační technika

Vzdělávací oblast: odborné vzdělávání

Metodický list/anotace: viz. VY_32_INOVACE_02201ml.pdf

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rozdělení pohonů - výklad

1. Elektromechanické pohony

mění elektrickou energii na mechanickou

1.1. Střídavé elektromotory

1.2. Stejnosměrné elektromotory

1.3. Krokové elektromotory

1.4. Lineární elektromotory

1.5. Piezoaktuátory

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výhody: - Malé rozměry

- Malá hlučnost

- Snadné spouštění i v zimě

- Malé nároky na pracovní prostor

- Možnost přesné regulace

- Snadné připojení k řídicímu systému

- Čistota a hygiena práce

- Rozumná cena

- Vysoká rychlost

- Spolehlivost a životnost

- Dostupnost

- Střední síla pohonu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nevýhody: - nutnost přítomnosti elektrické rozvodové

sítě

- velice častá nutnost mechanických

převodů a transformací pohybů

- ochrana proti výbuchu

- spotřeba elektrické energie

- pro velmi vysoké výkony vhodnější

hydraulika

- nízká bezpečnost proti přetížení

2. Pneumatické pohony

mění tlakovou energii vzduchu na mechanickou energii

2.1. Přímočaré válce

2.2. Rotační pneumatické motory

2.3. Speciální pneumatické motory

Výhody: - Stlačený vzduch je rychlý – produktivita

- Čistota a hygiena práce**
- Vysoká bezpečnost i ve výbušném prostředí**
- Dostupnost pracovního média**
- Snadná přeprava pracovního média**
- Možnost odvodu vzduchu (který předal energii) do ovzduší**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**- Na rozdíl od hydrauliky není citlivý na
změnu teploty**

- Nízké pořizovací náklady

- Spolehlivost a životnost

- Bezpečnost proti přetížení

**Nevýhody: - Stlačený vzduch vyžaduje úpravu –
nutnost úpravny vzduchu**

- Vzduch je stlačitelný – problémy

s přesným zastavením a aretací polohy

- vhodný pouze pro nízké až střední výkony

- hlučnost – nutnost tlumičů

- možnost zalomení hadice

- problémy s vlhkostí vzduchu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Hydraulické pohony

**mění tlakovou energii oleje na mechanickou energii =
hydrostatické mechanismy**

**mění kinetickou energii oleje na mechanickou energii
= hydrodynamické mechanismy**

**V automatizační technice se k pohonu mechanismů
využívají hydrostatické mechanismy**

3.1. Přímočaré válce

3.2. Rotační hydromotory

Výhody: - Dosažení velkých výkonů,

při malých rozměrech prvků

- Přesné zastavení

- Snadná zaručená aretace polohy

- Přesná a plynulá regulace

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Snadné spouštění i při velké zátěži**
- **Nestlačitelnost oleje**
- **Klidný a tichý chod**
- **Příznivý odvod tepla**
- **Ochrana proti výbuchu**
- **Spolehlivost a životnost**

Nevýhody: - **Dostupnost pracovního média – cena**

- **Doprava pracovního média**
- **Čistota a hygiena práce**
- **Vysoká cena komponentů**
- **Ekologie**
- **Velké množství těžko ohebných hadic**
- **Citlivost na nečistoty**
- **Citlivost na změny teploty (viskozita)**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

LITERATURA:

Branislav Lacko, Ladislav Maixner, Pavel Beneš, Ladislav Šmejkal:
Automatizace a automatizační technika I., Computer Press Praha , 2000

Zdeněk Brýdl, Rudolf Voráček, Luděk Kohout, Ladislav Šmejkal :
Automatizace a automatizační technika II., Computer Press Praha , 2005

Chlebný: Automatizace a automatizační technika III., Computer Press
Praha , 2009

Karel Svoboda, Miloš Lauer, František Oplatek, Ladislav Šmejkal:
Automatizace a automatizační technika IV., Computer Press Praha , 2000

A.Maršík, M.Kubičík: Automatizace, SNTL Praha, 1980

Ladislav Šmejkal: PLC a automatizace 1. a 2. díl, BEN Praha, 2008

Řízení a regulace pro strojírenství a mechatroniku: Dietmar Schmid a
kol. , Europa-Sobotáles Praha, 2005

Průmyslová elektronika a informační technologie: Heinz Haberle a kol.,
Europa-Sobotáles Praha, 2003